

HØRING - Samisk språk, kultur og samfunnsliv

Mangelen på samiskspråklige ansatte i barnehage og grunnskole er en stor utfordring i dag. Det er lite søkere til samisk barnehage- og lærerutdanning. Samtidig er etterspørselen etter samiske barnehageplasser og samisk undervisning i grunnskolen større enn noen ganger tidligere. Pr i dag er gjennomsnittsalderen på samiskspråklige pedagoger høy, og det vil si at mange går av med pensjon innen de neste 5 til 8 år. Innen 2028 vil krisen i barnehage og grunnskole være enda større enn i dag. Det er krise når det gjelder samiskspråklig pedagoger i barnehage og skole. Det er kamp mellom kommunene for å rekruttere og beholde samiskspråklige pedagoger.

Støtteordninger for samiskspråklige studenter som har samisk som 1.språk bør prioriteres. Det bør opprettes positive ordninger for ansatte som bruker samisk språk daglig i barnehage og/ eller i skole. Vi trenger stimuleringsordninger spesielt for 1.språks ansatte da de er språkbærere både i barnehage og grunnskole. Dersom 1.språk ikke stimuleres, vil det også være svært negativt for samisk 2.språks utvikling.

Rekruttere samiskspråklige pedagoger:

- Igangsette nettbasert barnehagelærer og lærerutdanning. Det må tilpasses slik at ansatte kan ha deltid undervisningsstilling ved siden av utdanninga.
- Utvide stipendordninger for de som tar samisk pedagogisk utdanning.
- Praktisk pedagogisk utdanning bør tilpasses for ansatte som er samiskspråklige.
- Forkurs for ansatte som har realkompetanse slik at de kan starte på lærerutdanning. Det ble gjennomført forkurs til pedagogisk utdanning på 1980-tallet.

Beholde samiskspråklige pedagoger

- Lønnstillegg for ansatte som underviser i og på samisk.
- Gjeninnføre virkemiddelordning for samiskspråklige pedagoger. Tidligere fikk pedagogene i Finnmark og Nord-Troms permisjon med lønn for å ta videreutdanning.
- Opprette gode pensjonsordninger for samiskspråklige pedagoger og assistenter i barnehagene. Pr i dag er det mange som jobber i private samiskspråklige barnehager.
- Konverteringstid for ansatte som underviser i og på samisk. På 1980-tallet var det 16% konverteringstid for ansatte som underviste på barnetrinnet, og 9 % for ansatte som underviste på ungdomstrinnet. Dette var nedfelt i rundskriv F-042-98. Dette bør gjeninnføres da det er viktig å beholde samiskspråklige pedagoger i klasserommet. Pr i dag har ansatte i grunnskolen mange undervisningstimer da de følger regelverket for undervisning. Samiskspråklige pedagoger må i tillegg til annen forberedelse/ etterarbeid oversette og tilpasse læremidler/ undervisningsmaterieell til samisk språk.

Deanu gielda-Tana kommune

Deanu sámeskuvla

9845 Deatnu-Tana

tel. 45517781

Det mangler samiske læremidler i mange fag, og spesielt etter at den nye læreplanen ble iverksatt. Læremidlene som finnes på samisk er ikke laget etter den nye læreplanen. Som et eksempel så har ikke 1.trinn lærebøker i samisk. Dette betyr at lærer på 1.trinn må lage mye av undervisningsopplegget i samisk fag og bokstavopplæring. Den siste bokstavboka på samisk kom ut i 2009, og den finnes kun i svart hvit. Det er krise når det gjelder læremidler for begynneropplæring. Læremidler for 1.trinn er et eksempel på manglende lærebøker for de fleste trinnene i grunnskolen.

Det er veldig positivt at mange foreldre som har mistet sitt samiske språk, ønsker at barna deres skal lære samisk. Derfor søker de barna inn i samisk barnehage og senere i samisk grunnskole. Disse foreldrene er enspråklige norske. Av den grunn må ukeplaner og beskjeder som skal sendes hjem, skrives både på samisk og norsk, slik at alle foreldre forstår innholdet i elevenes arbeidsplan/ ukeplan. Dette er tid som lærer skulle ha brukt til foreberelse og etterarbeid.

Samiskspråklige skoleledere

Det er viktig med samiskspråklige skoleledere som forstår de ansatte utfordringer. Uten gode ledere med samiskspråklig kompetanse vil man ikke ha den støtten som samiske lærere trenger.

Angående samisk fjernundervisning

Etterspørselen etter samisk fjernundervisning er stor, og alle barn får ikke det samiske tilbudet som de har krav på.

Samisk fjernundervisning kan ikke konkurranseutsettes. Det skjer i dag at denne undervisninga konkurranseutsettes, og da er det billigste tilbudet som vinner. Det tas ikke hensyn til hvilke samisk språk (dialekt) eleven har, og det blir dermed vanskelig for eleven å følge undervisninga når de ikke forstår lærerens samiske språk (dialekt).

Hospitering til de skolene som tilbyr samisk fjernundervisning bør lovfestes. I dag er det kommuner som nekter å sende sine elever på hospitering på grunn av økonomi. Hospitering er viktig, for å gi eleven tilhørighet til det samiske samfunnet. Elevene som får samisk fjernundervisning, bør få fjernundervisning fra det området som eleven har tilhørighet til.

04.11.2022

Berit Ranveig Nilssen
Rektor Deanu sámeskuvla

Hilde Sabbasen
Utdaningsforbundet Deanu sámeskuvla